

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

6. De causa efficiente excommunicationis, seu de eo, qui potest
excommunicare.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

tutum in synodo, non ligaret, nisi subditos suæ diocesis. Obseruandum est autem, quando à Iudice fulminatur excommunicatio simpliciter, & non restricta ad minorem, intelligenda est de maiori: vt habetur cap. penul. de sent. excomm. & ea dem est ratio de excommunicatione à iure, quoniam maior est simpliciter, & absolute excommunicatio: minor verò secundum quid. Verba autem absolute prolata sumuntur in significatione sua simpliciter. l. non aliter. ff. de leg. 3.

De causa efficiente excommunicationis, seu de eo, qui potest excommunicare.

CAPVT VI.

Quatuor genera causarum reperiuntur in excommunicatione, nempe, efficiens, materialis, formalis, finalis, de quarum singulis agendum est, & primum de efficiente, nempe de eo, qui excommunicare potest, & duo statuenda sunt, prius est remouere eos, qui non possunt; posterius est explicare eos, qui possunt excommunicare. Quantum ad prius, foemina non potest excommunicare, vt habetur cap. dilecta, de maiori, & obediens. posset tamen ex commissione Papæ, vt notant Panorm. cap. decernimus, de iudi. & Antoni. 3. par. tit. 25. cap. 75. Rursus laicus non potest excommunicare, nisi ex commissione Papæ, vt habetur can. bene quidem, d. 96. adiuncta Glof. Ab. in c. Ecclesie sanctæ Mariæ, num. 5. de constit. Addit autem Palu. 4. sen. d. 18. q. 2. art. 3. solum Papam posse dispensare cum utroque, tam laico, quam foemina: idem affirmant Abb. in cap. 2. nu. 5. de iudic. Armil. verbo excommunicatio. Voco laicum, qui nec primam tonsuram habet. Rursus, nec simplex sacerdos, aut clericus potest excommunicare; quia simplex sacerdos, vel clericus habet potestatem solam ordinis, non autem iurisdictionis, ad quam pertinet excommunicare, vt habet Glof. cap. transmissam, extra de elect. Rursus, nec simplex curatus potest excommunicare, vt habet Palu. 4. d. 18. qu. 2. ar. 1. ob eandem rationem, quia non habet talem iurisdictionem exteriorem: eam tamen potest habere ex consuetudine præscripta, vt affirmant sum. confess. lib. 3. tit. 33. q. 50. circa fin. Abb. in cap. Sacerdos, num. 10. de offi. ordin. & latius in reper. c. si quis contra, nu. 51. de foro comp. & in hoc concordat quasi omnes doct. vt testatur Henric. Boic. in d. c. si sacerdos,

num. 48.

num. 48. vnde Card. Alex in c. nemo. ii. q. 1. & Boic. vbi supra, dicunt, quod sententiæ excommunicationum, quas sacerdotes proferunt alicubi diebus dominicis & festiuis, in vsurarios turbantes aratra, pro damnis, quorum ignorantur auctores, & cæteræ similes valent, si scientibus Episcopis, & non contradicentibus proferantur. Rursus, excommunicatus maiori excommunicatione, etiam si aliàs habeat iurisdictionem, non potest excommunicare: ita habetur. 24. q. 1. can. audiui mus; sed hoc Doct. communiter intelligunt de publicè excommunicato. ita habent Innoc. cap. si verò, de sent. excom. & Panorm. cap. ab excommunicato, num. 7. de rescrip. Fely. in cap. ad probandum, nu. 7. de re iudic. Henric. Boic. ibidem, nu. 4. ex cap. ad probandum, de sent. & re iudic. vbi habes sententiam ab excommunicato latam, nō valuisse; si tamen publicus fuit: quamuis non desint contrarium affirmantes. Eadem est ratio de suspenso, & interdicto, secundum Palu. 4. d. 18. q. 2. art. 3. Qui ergo excommunicat, esse debet persona Ecclesiastica, habens iurisdictionem Ecclesiasticam in foro exteriori, & non impeditam: qui autem excommunicat, cum tamen non possit, peccat grauiter, quia vsurpat sibi iudicium, cum non habeat potestatem, vt docet S. Tho. 2. 2. q. 60. ar. 6.

Ex his sequitur posterius, quod proposuimus, nempe posse excommunicare Papam, Concilium generale, Prouinciale, Abbates, Generales ordinum, Prouinciales, Guardianos, & denique habentes iurisdictionem Ecclesiasticam, in exteriori foro: tamen cum discrimine; Papa enim, & Concilia generalia possunt excommunicare, etiam excommunicatione ab homine per sententiam, & à iure condendi leges, & canones generales obligantes omnes Christianos: Concilia verò prouincialia, etiã per sententiã, sed non per leges, sed per statuta particularia: Reliqui inferiores per sententiam, & per ordinationes, etiam particulares, sicuti etiam iurdictio horum limitata est. Rursus, Papa, & Generale concilium nunquam suspenduntur, seu impediuntur: sed inferiores aliquando impediti sunt per censuras, & sic non possunt semper excommunicare. Rursus, Papa, & Concilium Generale possunt, in quacunque diœcesi existat, excommunicare: At Episcopus in aliena diœcesi existens, non potest, nec suos subditos excommunicare, quia ibi iurisdictionem exercere non valet, vt habetur Clem. vni. de for. compe. vbi etiam conceditur Episcopo, qui fuerit expulsus à sua, commorari in locis alterius diœcesis, vici-

niori.

nioribus propriae, in quibus tuto possit esse, & ibi, petita licentia proprii diocesis, iurisdictionem in suos exercere, & consequenter poterit excommunicare. Rursus potest Papa, & Concilium Generale, quoscumque, cuiuscumque diocesis excommunicare. Episcopus vero, & reliqui Praelati, non, nisi suos subditos, quamuis aliquando possint non subditos excommunicare, puta, quando ratione delicti commissi in eius territorio, vel ratione contractus ibidem initi, vel ratione rei ibi sitae ad eius iurisdictionem aliquo modo pertinent; tunc enim, prout ius exegerit, ratione praedictorum, poterit excommunicare, ut habetur cap. 1. de privilegiis, in 6. & licet hoc caput sit de privilegiatis, eadem est ratio de non subditis, ut Doct. notant communiter, cum quibus consentit Ange. ver. excommunicatio. 1. §. 9.

De causa materiali, seu de eo, qui potest excommunicari.

CAPUT VII.

Materialis verò causa excommunicationis duplex est, remota, & propinqua. Remota est subiectum ipsum, seu persona, quae excommunicatur. Propinqua est causa in ipso subiecto, propter quam excommunicatur. Remota ergo causa, scilicet, qui potest excommunicari, est homo determinatus, baptizatus, viuus, inferior, subditus. Dicitur primo, Homo, tam masculus, quam foemina; nec enim aues, locustae, aut reliqua animalia excommunicari possunt; ut enim haec non communicant nobiscum in bonis illis, de quibus supra dictum est, ita, nec excommunicari possunt, ut late per Io. de Ligna, in tracta. de censur. eccles. §. 9. in prin. Dicitur, determinatus, quia tota ciuitas, aut collegium simul excommunicari non potest per sententiam, nisi in particulari excommunicandi distinguantur, ita habetur cap. Romana. §. in vniuersitatem, de sen. excom. in 6. Sufficeret autem, si ratione criminis determinarentur, ut qui hoc, vel istud commiserunt, excommunicentur; tunc enim non est periculum, ne excommunicatio cadat super innocentes. Per ius autem potest vniuersalis excommunicatio ferri, sed tunc non ligat, nisi eos, qui postea ipsum ius transgrediuntur. Dicitur, baptizatus, quia, nec Turcae, nec in-

fideles